

המהפכה הירוקה

הציפייה מחברות להוציא כסף למניעת מפגעים סביבתיים מחייבת לזנוח את התפיסה שלפיה מדובר בהוצאות וולונטריות שלא מותרות בניכוי

בשנים האחרונות עוברים מוקדי ההשפעה מהמשלות לתאגידים העסקיים. לאור זאת גוברת הגישה שלפיה על התאגידים לשלב ראייה חברתית ולגלות אחריות כלפיה הקהילה, העובדים, הלקוחות והספקים כחלק מרכזי בעיצוב עתיד החברה. אחריות חברתית משפרת את ביצועי התאגיד בטווח הרחוק, מחזקת את שביעות רצון העובדים ויוצרת בידול בעיני הצרכנים. יישום מדיניות אחראית זו מחייב עסקים להוציא סכומים לא מבוטלים כדי למנוע מפגעים סביבתיים.

מדובר בהוצאות הקשורות לפעילות העסקית השוטפת. עם זאת, בראייה צרה ומושגת אפשר לומר כי הוצאות אלה לא צפויות להגדיל במישרין את היקף הכנסות העסק. לפיכך, מתבקשת השאלה, האם ניתן להכיר בהוצאות לשמירה על איכות הסביבה לצורך כי מס הכנסה? אם התשובה היא חיובית, עולה השאלה איך יסווגו: האם כהוצאות הוניות או כהוצאה פירודתית שוטפת?

יש להעדיף את הגישה שאומצה בכללי החשבונאות לפיה הוצאות סביבתיות יירשמו כחלק מהרכוש, כך שעלותם תיפרס לצורכי מס על פני אורך החיים של הנכס

לדעתי, אין כיום מקום לתפיסה המיושנת שלפיה הוצאה ירוקה היא הוצאה "ולונטרית" שאינה מותרת בניכוי. הוצאה זו היא חלק מגישה ניהולית לגיטימית וראויה של אחריות חברתית שמטרתה גם לשפר את ביצועי החברה עצמה בטווח הארוך.

מנגד, גם גישה מקלה הרואה בהוצאה כהוצאה שוטפת מרחיקת לכת בהתאם למצב החוקי כיום, במיוחד במקרים שבהם נדרש העסק, שלא מרצונו, לרכוש נכס בדיקויא המשמש בהפחתת זיהום הסביבה ביותר משנת מס אחת.

ניכוי הוצאות לאורך שנים

לטעמי, יש להעדיף את הגישה שאומצה בכללי החשבונאות ולפיה הוצאות סביבתיות יירשמו כחלק מהרכוש, כך שעלותן תיפרס לצורכי מס על פני אורך החיים של הנכס.

קיימת גישה שלפיה הוצאות וולונטריות, שמשולמות לא מתוך הכרח עסקי, אינן מותרות בניכוי. אולם, מאחר שתשלומים ירוקים הם חלק מגישה ניהולית הרואה באחריות החברתית ערך חשוב, אין לסווגם כהוצאות וולונטריות. אחריות חברתית אינה בגדר מותרות, כי אם חובה בארגונים המעוניינים להבטיח את העתיד. זאת ועוד, כללי התנהגות הוגנים מקדמים את התאגיד בעיני הצרכנים, העובדים והמשקיעים הפוטנציאליים. אם כך, אפשר בהחלט להוכיח כי אין מדובר בהוצאה וולונטרית הדומה במהותה לתרומה, אלא בהוצאה שנועדה לקדם את הארגון.

בקצה השני נמצאת האפשרות לדרוש את ההוצאות באופן שוטף. גישה זו מבוססת על הוראות סעיף 17(6) לפקודת מס הכנסה, שממנו עולה כי הוצאות למניעת סחף-קרקע, שיטפונות ופגעי טבע אחרים, ניתנות לניכוי כהוצאה שוטפת. אמנם, מקריאה פשוטה של הסעיף עולה כי נדרשת מעורבות של שר האוצר בקביעה כי שמירה על איכות הסביבה נכנסת לגדר הסעיף, אך פרשנות תכליתית וסבירה עשויה להרחיב את תחולתו ולתמוך בסיווג התשלומים כהוצאה שוטפת, אף אם נועדו לרכישת נכס הוני. אני סבור כי סיווג התשלומים כהוצאה שוטפת אפשרי בעיקר במקרים שבהם חויבה החברה על ידי גורם חיצוני לעמוד בתשלום זה.

לפיכך, נראה לי כי הגישה הנכונה לסיווג ההוצאות היא כהוצאות הוניות. בהתאם לכללי החשבונאות, הוצאות אלה כשרות להכרה כנכסים אף שאינן מגדילות במישרין את ההטבות העתידיות של פריט רכוש ספציפי. לפי גישה זו, יש להכיר בהוצאות אלה, גם לצורכי מס, כנכס הוני ולהפחיתן על פני תקופת ההנאה מהנכס שהוכר.

הכותב הוא עו"ד בפירמת רואי החשבון BDO זיו האפט